

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat Țurcan Ana,
reprezentată de avocatul Șteliman Serghei,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Țurcan Alexandru împotriva Anei Țurcan cu privire la stabilirea domiciliului
copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori într-o
sumă bănească fixă, abrogarea hotărârii și încetarea executării titlului
executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi,
sediul Central,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,
prin care s-a respins apelul declarat de Țurcan Ana și menținută hotărârea
din 16 noiembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central,

(Dosarul nr. 2ra-53/24
NR. PIGD 2-22118615-01-2ra-01022024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de
procedură civilă.

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud: A. Mocanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Sîrbu, D. Dulghieru, Iu. Cotruță)

21 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Șteliman Serghei,
Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat *Judecători*
constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 11 august 2022, Țurcan Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Țurcan cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori într-o sumă bănească fixă, abrogarea hotărârii și încetarea executării titlului executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi, sediul Central.

2. În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că prin hotărârea din 07 aprilie 2021 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central s-a admis acțiunea depusă de Țurcan Ana. S-a stabilit domiciliul copiilor minori: *****, născut la ***** și *****, născut la *****, împreună cu mama Țurcan Ana. S-a încasat din contul dânsului în beneficiul fostei soții Țurcan Ana pensia de întreținere pentru copiii minori ***** și ***** în sumă bănească fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată – 26.02.2021 – până la atingerea majoratului copiilor.

3. În partea stabilirii domiciliului copiilor minori împreună cu mama, nu a obiectat, doar în partea încasării pensiei de întreținere a copiilor a solicitat să fie încasat din contul său a sumei a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil.

4. După executarea a unei perioade de timp a hotărârii nominalizate, copiii locuiau separat de reclamant, însă în ultima perioadă din partea copiilor a parvenit rugămintea să locuiască împreună cu tata, drept motiv servind argumentele mamei că și-a revăzut viața familială și că locuirea cu copii îi creează dificultăți în viața cotidiană.

5. Atât în timpul, cât și după desfacerea căsătoriei cu fosta soție Țurcan Ana, s-a manifestat ca un părinte responsabil, acordând copiilor săi minori: ***** și *****, tot sprijinul necesar (material, financiar, spiritual), procurarea alimentelor, îmbrăcăminte, asigurându-le un trai și un mediu decent pentru creșterea și dezvoltarea normală.

6. La 11 iulie 2022, Țurcan Ana a întocmit o declarație, notificată notarial cu nr.*****, prin care și-a dat acordul ca pe o perioadă nedeterminată, copii minori ***** și ***** să locuiască împreună cu tata

Țurcan Alexandru și să li se stabilească domiciliul împreună cu dânsul, pe adresa: *****.

7. Ținând cont de hotărârea judecătorească anterioară de stabilire a domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținerea lor, precum și luând în considerare că au intervenit schimbări a situației dintre părinți, a decis să înainteze prezenta acțiune în judecată, în vederea abrogării hotărârii din 07.04.2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, cu emiterea unei alte hotărâri, prin care domiciliul copiilor minori ***** și ***** să fie stabilit împreună cu tata Țurcan Alexandru și încasarea din contul Anei Țurcan în beneficiul lui a pensiei pentru întreținerea copiilor minor în sumă bănească fixă.

8. Cu trimitere la prevederile art.74 din Codul familiei, Țurcan Alexandru a menționat că în formă verbală s-a înțeles cu pârâta ca dânsa să achite lunar pensia pentru întreținerea copiilor ***** și *****, pe care a achitat-o sistematic din vara anului 2020, însă din motive necunoscute, ultima a încetat să o mai plătească.

9. Reclamantul consideră că stabilirea pensiei de întreținere a fiilor săi minori în sumă bănească fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil în parte, până la majoratul acestora, este una corectă și nu lezează drepturile pârâtei, nici interesul superior al copiilor.

10. În contextul enunțat, cu trimitere la prevederile art.37-38, 74-76 din Codul familiei, Țurcan Alexandru a solicitat admiterea acțiunii și stabilirea domiciliului copiilor minori *****, născut la ***** și *****, născut la *****, împreună cu tata Țurcan Alexandru; încasarea din contul Anei Țurcan în beneficiul lui Alexandru Țurcan pensia de întreținere pentru copii minori ***** și ***** într-o sumă bănească fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată – până la atingerea majoratului copiilor; să fie abrogată hotărârea și încetarea, începând cu data depunerii prezentei acțiunii, executarea titlului executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi, sediul Central privind încasarea din contul dânsului în beneficiul Anei Țurcan a pensiei de întreținere pentru copii minori ***** și ***** într-o sumă bănească fixă a câte ***** de lei lunar, pentru fiecare copil.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin hotărârea din 16 noiembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea depusă de Țurcan Alexandru. S-a stabilit domiciliul copiilor minori *****, născut la ***** și *****, născut la *****, împreună cu tata Țurcan Alexandru. S-a încasat din contul Anei Țurcan în beneficiul lui Țurcan Alexandru pensia de întreținere pentru copiii

minori ***** și ***** în mărime fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data intrării în vigoare a prezentei hotărâri – până la atingerea copiilor a vârstei majoratului. S-a menționat că la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, încetează efectele juridice ale titlului executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, în partea stabilirii domiciliului copiilor minor și în partea încasării pensiei pentru întreținerea copiilor minori. În rest, acțiunea fost respinsă ca neîntemeiată.

12. Prima instanță a motivat soluția prin faptul că la moment copiii minori ***** și ***** se află cu traiul la domiciliul tatălui Țurcan Alexandru, fapt confirmat prin declarația notarială nr.***** din 11 iulie 2022 (f.d.12).

13. Prima instanță a constatat că potrivit anchetei sociale din 06.10.2022 întocmită de Comisia de examinare a condițiilor locative și sociale din cadrul Primăriei *****, s-a stabilit că copiii minori ***** și ***** locuiesc la domiciliul tatălui Țurcan Alexandru, care corespund condițiilor necesare de trai (f.d.20).

14. În contextul enunțat, prima instanță a concluzionat de a admite pretenția reclamantului cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori ***** și ***** împreună cu tata Țurcan Alexandru.

15. Totodată, prima instanță a apreciat ca fiind întemeiată pretenția privind încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori ***** și *****, din contul Anei Țurcan în beneficiul lui Alexandru Țurcan în sumă bănească fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil, până la atingerea majoratului acestora.

16. La acest aspect prima instanță a remarcat că din acțiunea reclamantului rezultă că Țurcan Ana nu contribuie la întreținerea și educarea copiilor minori. Reieșind din faptul că domiciliul copiilor a fost stabilit împreună cu tata, și având în vedere lipsa datelor cu privire la angajarea pârâtei în câmpul muncii și venitul lunar al acesteia, instanța de judecată a considerat de a dispune încasarea pensiei de întreținere pentru copii minori în mărime fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil până la atingerea majoratului acestora.

17. De asemenea, prima instanță a considerat oportun de a înceta efectele juridice ale titlului executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasării pensiei de întreținere pentru copii minori.

18. Cu referire la pretenția reclamantului privind abrogarea hotărârii din 07.04.2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central și de a înceta, începând cu data depunerii prezentei acțiuni, executarea titlului executoriu nr.2-301/21 din 07.04.2021 eliberat de Judecătoria Anenii Noi,

sediul Central, prima instanță a considerat-o neîntemeiată, din motiv că nu ține de competența instanței de judecată de a casa o altă hotărâre judecătorească, or, în virtutea faptului admiterii pretenției cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata Țurcan Alexandru, pensia de întreținere pentru copiii minori și stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama Țurcan Ana, ce a fost dispusă anterior prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi nr.2-301/21 din 07.04.2021, își încetează efectele juridice.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

19. La 18 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Șteliman Serghei a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 02 martie 2023 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, casare hotărârii din 16 noiembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Țurcan Alexandru.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

20. Prin decizia din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Țurcan Ana și s-a menținut hotărârea din 16 noiembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central.

21. Instanța de apel a motivat decizia constatând că, Țurcan Alexandru și Țurcan Ana sunt foști soți, fapt confirmat prin certificatul de divorț din 22 ianuarie 2021 (f.d.11). Din căsătoria părților s-au născut copiii: ***** și *****.

22. Prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 07 aprilie 2021, domiciliul copiilor minori ***** și ***** a fost stabilit împreună cu mama Țurcan Ana, dispunându-se totodată și încasarea din contul lui Țurcan Alexandru în beneficiul Anei Țurcan pensia pentru întreținerea minorilor în mărime fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil (f.d.10).

23. Instanța de apel a remarcat că în cadrul cercetării judecătorești, prima instanță a constatat că la moment copiii minori ***** și ***** se află cu traiul la domiciliul tatălui Țurcan Alexandru. Chestiunea dată se confirmă inclusiv prin declarația nr. ***** din 11.07.2022, autentică a pârâtei Țurcan Ana, întocmită de notarul ***** (f.d.12).

24. La fel, potrivit Anchetei Sociale eliberată de Primăria ***** din 06.10.2022, s-a stabilit că copiii minori locuiesc la domiciliul tatălui Țurcan Alexandru, care corespunde condițiilor necesare de trai (f.d.20).

25. Curtea de Apel Chișinău a menționat că, în apel, Țurcan Ana a prezentat copia declarației din 01.11.2022 de revocare a declarației nr. *****

din 11.07.2022, întocmită de către notarul ***** (f.d.69). Totodată, apelanta a mai prezentat copia recipisei din 13.04.2022, prin care Țurcan Alexandru a încredințat unei persoane – *****, copiii minori ***** și *****, pe perioada aflării mamei lor Țurcan Ana peste hotare, la muncă. Iar potrivit recipisei din 04.05.2022, Țurcan Ana a încredințat ***** copiii săi minori pe perioada aflării sale peste hotarele țării (f.d.70).

26. Instanța de apel a remarcat că în ședința instanței de apel, în conformitate cu prevederile art.63 alin.(2) din Codul familiei, au fost audiați copiii minori ***** și ***** în prezența pedagogului *****. Copilul ***** a relatat instanței că la moment locuiește împreună cu tatăl său și fratele său, fiind elev în clasa ***** din școala natală, îi place să locuiască cu tata, având condiții foarte bune. Despre mama a comunicat că aceasta este plecată peste hotare, locuiește în *****, ultima dată s-a văzut cu mama în ședința de judecată vara, iar în perioada când locuia cu mama nu se simțea bine. Minorul *****, fiind audiat, a comunicat că locuiește împreună cu tatăl său și fratele, îi place să locuiască cu tatăl său. Nu cunoaște unde este mama și ultima dată a văzut-o vara, când i-a adus câteva cadouri.

27. Instanța de apel a subliniat că în cazul stabilirii domiciliului copilului minor, la unul dintre părinți urmează a fi luate în considerare vârsta copilului, posibilitățile părinților de a asigura o bună dezvoltare fizică, intelectuală și morală, atașamentul părinților față de minor, precum și a minorului față de părinți, grija manifestată față de copil în timpul conviețuirii și după despărțire, inclusiv și opinia copilului minor.

28. Luând în considerare faptul că stabilirea domiciliului copilului minor cu unul dintre părinți urmează a fi analizată sub aspectul unei ingerințe în dreptul la respectarea vieții de familie în sensul art.8 CEDO, sau admisibilitatea ingerinței în dreptul garantat de art.8 CEDO soților, cu ocazia stabilirii domiciliului copilului minor urmează a fi compatibilă regulii triplului test: măsura să fie în conformitate cu legea, să urmărească un scop legal și să fie necesară într-o societate democratică, instanța de apel a dedus că asigurarea celei mai bune protecții a intereselor copilului este prioritară în raport cu interesele sau sentimentele părinților, motiv din care protecția, buna dezvoltare a copilului, inclusiv atașamentul sentimental al copilului și siguranța acestuia vor constitui circumstanțe determinante pentru instanță la stabilirea domiciliului copilului minor.

29. În speță, Curtea de Apel Chișinău a remarcat că intervenția instanței în vederea separării copiilor minori de unul dintre părinții acestuia este solicitată de tată în virtutea faptului că deși prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 07 aprilie 2021 a fost stabilit cu mama, totuși după pronunțarea hotărârii respective a intervenit schimbarea situației, dat fiind faptul că mama copiilor Țurcan Ana a plecat peste hotarele Republicii

Moldova, încredințându-i în custodia tatălui acestora Țurcan Alexandru, întocmind în acest sens o declarație notarială.

30. Din cele constatate, instanța de apel a conchis că necesitatea separării copiilor de unul dintre părinți este dictată de faptul incapacității părinților de a păstra familia și a asigura o bună dezvoltare copiilor minori în cadrul familiei, având drept scop protejarea intereselor copiilor minori, or, instanța judecătorească în conformitate cu prevederile art.53 alin.(1) din Codul familiei are obligația de a garanta apărarea drepturilor și intereselor copiilor minori, atât în raport cu terții, cât și propriii lor părinți în cazurile expres prevăzute de lege. Or, autorităților naționale le revine prerogativa de a determina ce măsuri sunt de natură să răspundă interesului unui copil minor în caz de desfacere a căsătoriei și din acest punct de vedere ele dispun de o largă marjă de apreciere. În acest sens, orice diferențiere de tratament, urmează a fi însoțită de o „justificare obiectivă și rezonabilă” în caz contrar diferențierea de tratament va fi considerată discriminatorie. Orice diferențiere în situații similare constituie o diferență de tratament discriminatorie. În situația în care soților li se garantează egalitatea în drepturi în raport cu copiii lor, acordarea priorității privind stabilirea domiciliului copilului minor cu unul dintre soți, urmează a fi justificată de circumstanțe obiective în favoarea interesului copilului minor, interesul copilului minor, având o importanță primordială în raport cu drepturile și interesele soților.

31. În această ordine de idei, instanța de apel a concluzionat că prima instanță just a determinat raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces, precum și a interesului superior al copilului.

32. Instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată soluția instanței de fond prin care s-a admis acțiunea înaintată de Țurcan Alexandru cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata, or, inclusiv în instanța de apel copiii minori au declarat faptul că doresc în continuare să locuiască cu tatăl lor, iar cu mama comunică foarte rar, pentru că ea este plecată peste hotarele țării și nu simt atașamentul față de dânsa.

33. Nu au fost reținute alegațiile apelantei Țurcan Ana referitor la revocarea declarației din 11.07.2022, întrucât acest înscris a fost emis pe parcursul procesului examinat în primă instanță, atunci când ultima deja cunoștea cu certitudine cerințele reclamantului cu privire la stabilirea domiciliului copiilor cu tata și acest înscris nicidecum nu atestă asupra

netemeinicieii hotărârii contestate, or, aceste acțiuni doar denotă asupra faptului dezacordului cu transmiterea copiilor în custodia tatălui acestora.

34. În scopul de a nu amplifica și de a nu tensiona și mai grav relațiile dintre copii și mamă, care și așa se văd destul de rar, la moment, instanța de apel a concluzionat că schimbarea bruscă a locului de trai al copiilor, în condițiile actuale, ar putea avea un impact grav și negativ asupra stării psihice al copiilor, mai ales în condițiile în care minorii declară că nu doresc să locuiască cu mama.

35. Întru a exclude traumatizarea psihică a copiilor, amplificarea stării stresante dintre mamă și copii, precum și în scopul de a preveni un real și iminent pericol ce ține de relația psihoemoțională a acestora, la moment se impune soluția de admitere a cerinței privind stabilirea domiciliului copiilor ***** și ***** cu tata Țurcan Alexandru.

36. Subsecvent, instanța de apel a remarcat că deși interesul superior al copiilor nu este definit clar de către legiuitor, totuși se explică că interesul superior al copilului este asigurarea condițiilor adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situație concretă în care acesta se află.

37. Instanța de apel a reținut că cele mai importante aspecte la încredințarea minorilor către un părinte sau altul sunt: nevoile fizice, emoționale și psihologice ale copiilor, inclusiv nevoia copiilor de stabilitate, opiniile și preferințele copiilor în măsura în care acestea pot fi verificate în mod rezonabil, natura, forța și stabilitatea relației dintre copii și fiecare dintre cei doi soți, capacitatea fiecăruia dintre părinți de a îngriji copiii și de a răspunde nevoilor acestora, cât și istoricul îngrijirii copiilor, valorile și comportamentul moral al fiecărui părinte.

38. Instanța de apel a dedus că în situația când copiii au indicat că nu au comunicat cu mama din vară, care la moment este plecată peste hotarele țării, iar copiii până în prezent locuiesc cu tata și atestă că au o relație mai strânsă cu tata din punct de vedere emoțional, vârstă și genul acestora, atașamentul față de tată de care nu au fost despărțiți, menținerea și în continuare a domiciliului copiilor minori cu tata Țurcan Alexandru va permite o mai bună dezvoltare intelectuală și culturală al copiilor, le vor promova abilitățile în privința dezvoltării intelectuale și oferirea unui echilibru psihologic.

39. De altfel, în situația când mama își manifestă dezacordul cu această soluție, ultima nu a demonstrat nicio atitudine în favoarea de a menține domiciliul cu ea, limitându-se la depunerea cererii de apel.

40. Curtea de Apel Chișinău a notat că prezenta decizie se adoptă ținând cont de interesul superior al copiilor, de opinia acestora și

circumstanțele cauzei referitoare la vârstă, atitudinea față de ambii părinți, stabilitatea emoțională a copiilor față de unul din părinți, durata și timpul care a fost petrecut de copil în coraport cu ambii părinți.

41. Cu referire la cerința lui Țurcan Alexandru cu privire la încasarea din contul Anei Țurcan a pensiei de întreținere pentru copiii minori în mărime fixă a câte ***** de lei lunar pentru fiecare copil, instanța de apel a menționat că dezvoltarea, creșterea și educarea copiilor sunt obligațiunile stricte ale ambilor părinți, indiferent dacă locuiesc împreună sau nu cu copilul, într-o societate democratică interesele copiilor sunt primordiale.

42. În acest context, instanța de apel a considerat justă soluția instanței de fond că apelanta/pârâtă urmează să achite pensia pentru întreținerea copiilor minori până la atingerea majoratului acestora, iar cuantumul pensiei de întreținere stabilit de prima instanță a fost apreciat ca fiind unul întemeiat, stabilit în strictă concordanță cu prevederile art.76 Codul familiei, dat fiind faptul că la materialele cauzei lipsește informația cu privire la angajarea în câmpul muncii a ultimei.

43. Distinct, instanța de apel a accentuat că Țurcan Ana nu a obiectat în privința mărimii pensiei de întreținere pentru copii minori dispuse spre încasare, precum și nu a invocat argumente cu privire la netemeinicia încasării pensiei de întreținere a copiilor minor.

44. Instanța de apel a conchis că, fiind stabilit locul de trai a copiilor minor cu tata, în mod evident, acesta contribuie la creșterea, educația și întreținerea copilului, atât în plan material, cât și psihologic, moral și emoțional, având sarcini suplimentare precum îngrijirea zilnică și igiena copiilor, procurarea produselor alimentare și prepararea hranei, activități educative.

45. În împrejurările descrise, Curtea de Apel Chișinău a considerat că prin dispunerea achitării pensiei de întreținere a copiilor minori în cuantumul stabilit de prima instanță, nu se încalcă drepturile apelantei/pârâte.

46. Din aceste motive instanța de apel a apreciat cerința reclamantului Țurcan Alexandru privind încasarea din contul Anei Țurcan a pensiei de întreținere a copiilor minori ***** și ***** în sumă bănească fixă a câte ***** lei lunar pentru fiecare copil, ca fiind o pretenție întemeiată, care urmează a fi admisă.

47. Cu referire la cerința reclamantului Țurcan Alexandru cu privire la încetarea efectelor juridice ale titlului executoriu nr. 2-301/21 eliberat de Judecătoria Anenii Noi, sediul Central la 07.04.2021, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și al încasării pensiei pentru întreținerea copiilor minori, instanța de apel la fel a apreciat-o ca fiind întemeiată, întrucât cerința reclamantului Țurcan Alexandru cu privire la stabilirea domiciliului copiilor

minori cu tata a fost admisă, nefiind necesară astfel achitarea de către părintele la care domiciliază de fapt copiii în beneficiul celuilalt părinte a pensiei de întreținere pentru copiii minori.

48. Pe final, instanța de apel a rezumat că în speță nu există temeieri legale pentru casarea hotărârii primei instanțe, soluția adoptată de aceasta fiind corespunzătoare exigențelor legale, iar argumentele apelantei sunt nefondate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

49. *La 15 ianuarie 2024*, Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Șteliman Serghei a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 16 noiembrie 2022 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Țurcan Alexandru, fie de încetare a procesului civil în temeiul art.265 lit.b) CPC, fie cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

SOLICITĂRILE RECURRENTULUI

50. În susținerea recursului Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Șteliman Serghei a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a apreciat arbitra probelor, fapt ce a dus în consecință la soluționarea greșită a cauzei.

51. Recurenta a indicat că la caz trebuiau să fie aplicate prevederile art.265 lit.b) CPC, deoarece între același părți, cu privire la același obiect și pe același temeieri s-a emis o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă, și anume anterior la 07 aprilie 2021 Judecătoria Anenii Noi, sediul Central a pronunțat hotărâre, prin care domiciliul copiilor minori ***** și ***** a fost stabilit împreună cu mama Țurcan Ana, devenind irevocabilă. În pofida acestui fapt, instanțele de judecată ierarhic inferioare au emis o hotărâre nouă, stabilind domiciliul copiilor minori împreună cu tata Țurcan Alexandru, încălcând dreptul său la un proces echitabil. Or, instanța de judecată nu era în drept să soluționeze litigiul privind stabilirea domiciliului copiilor minor, în situația în care acesta deja a fost soluționat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

52. Intimatul nu a demonstrat că stabilirea (schimbarea) domiciliului copiilor minori împreună cu tata ar fi în interesul superior al copiilor, fără a ține cont că copilul ***** are o vârstă fragedă și are nevoie mai mult de grija mamei.

53. Recurenta a remarcat că a fost plecată temporar peste hotarele țării, încredințând copiii în custodia tatălui Țurcan Alexandru, care la acel moment se afla în Republica Moldova. Intimatul la fel periodic pleacă peste hotarele țării, la muncă în *****, unde se află până la moment. Respectiv, intimatul nu poate fi favorizat în mod prioritar în raport cu dânsa. Cu atât că, la moment dânsa se află pe teritoriul Republicii Moldova.

54. Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au întemeiat soluțiile pe Declarația notarială nr.***** din 11.07.2022, prin care și-a dat acordul ca domiciliul copiilor să fie stabilit cu tata, temporar, pe perioada aflării dânzei la tratament peste hotarele țării. Mai mult, la momentul judecării cauzei, declarația respectivă a fost revocată și nu mai producea efecte juridice. Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au întemeiat soluțiile pe un act juridic revocat, inexistent.

55. Instanțele de judecată nu au dat apreciere recipisei, prin care și-a dat acordul ca copiii să se afle în grija *****, ceea ce nu poate fi reținut alegația acestuia că a găsit copiii abandonăți. De fapt, dânsa a angajat-o pe ***** în calitate de dădacă, iar Țurcan Alexandru și-a dat acordul ca copiii să se afle în grija ultimei.

56. Consideră că la caz trebuia să fie audiată ***** în calitate de martor.

57. Instanța de apel și-a întemeiat concluziile inclusiv pe de declarațiile copiilor date în instanța de apel, în care ei declară că doresc să locuiască cu tata și nu cu mama, fără să se dea apreciere Raportului de expertiză psihologică extrajudiciară a mamei, anexat la dosar, din care rezultă că în timpul căsătoriei Țurcan Alexandru a aplicat violență în privința dânzei și a copiilor.

58. Instanța de apel nu a stabilit dacă declarațiile copiilor au fost date sub presiune sau liber, benevol.

59. De asemenea, în instanța de apel a depus cerere cu privire la efectuarea expertizei psihologice a copiilor, însă instanța a ignorat cererea dată, lăsând-o fără examinare.

60. În cadrul ședinței a instanței de apel în care au fost audiați copiii lipsește concluzia pedagogului.

61. În drept, recurenta și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023, în special pe prevederile alin.(2) lit.a) și alin.(4) CPC.

62. La 23 aprilie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Țurcan Alexandru copia recursului declarat de Țurcan Ana, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referinței, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării

principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere a actului de procedură și avizul poștal de recepție, anexate la materialele dosarului, însă intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural și nu a prezentat referință (f.d.171-172).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

63. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă prevede că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

64. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

65. Potrivit art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor *în vigoare la data depunerii recursului*.

66. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

67. Recursul declarat la *15 ianuarie 2024* de către Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman a fost depus după data intrării în vigoare a Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

68. Articolul 432 „*Temeiurile declarării recursului*” din Codul de procedură civilă (în redacția legii până la modificările operate prin Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) statuează că:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în

dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

69. Articolul 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) stipulează că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

70. Articolul 433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data depunerii recursului – 15.01.2024) indică că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

71. Articolul 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă prevede că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

72. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, la 27 septembrie 2023.

73. Din actele cauzei rezultă că la 17 octombrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia deciziei motivate din 27 septembrie 2023 în adresa Anei Țurcan, însă nu se atestă date când a fost recepționată de către recurentă.

74. Potrivit informației de pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, Curtea de Apel Chișinău a publicat decizia integrală pe pagina sa web la 02 octombrie 2023.

75. Totodată, în recurs Țurcan Ana a invocat că a recepționat copia deciziei a instanței de apel la *05 decembrie 2023*, când a luat cunoștință cu lucrările dosarului.

76. Astfel, recursul declarat la *15 ianuarie 2024* de către Țurcan Ana se consideră ca fiind depus în interiorul termenului legal prevăzut la art.434 CPC.

77. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

78. Din analiza recursului declarat de Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman rezultă că drept temei de declarare a recursului s-a invocat în esență prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare până la *01 septembrie 2023*, în special pe prevederile alin.(2) lit.a) și alin.(4) potrivit cărora, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

79. La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că după cum s-a menționat supra prin Legea nr.246 din *31.07.2023* a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv prevederile Codului de procedură civilă, în special au fost modificate și temeiurile recursului prevăzute la art.432, care au intrat în vigoare din *01 septembrie 2023*.

80. La caz, recurenta Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman a depus recursul la *15 ianuarie 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate la articolul 432 CPC, dispozițiile căruia au un text diferit de cel al articolul 432 prevăzut în redacția legii până la modificările intrate în vigoare din *01 septembrie 2023*

81. Date fiind cele constatate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că recursul declarat la *15 ianuarie 2024* de Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman nu se încadrează în temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în vigoare din *01 septembrie 2023* și prin urmare urmează a fi considerat inadmisibil.

82. Mai mult, verificând legalitatea și temeinicia decizia contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii, cu aplicarea sau interpretarea eronată a legii, sau cu aprecierea arbitrară a probelor. Dimpotrivă, decizia a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare

multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

83. De altfel, motivele de casare, invocate în recurs, se referă la dezacordul recurenței cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Chișinău și nu relevă că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Mai mult, recursul conține obiecții de fapt similare celor expuse în cererea de apel, care au fost analizate de instanța de apel, fiind apreciate în mod corespunzător.

84. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

85. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretenției interpretării și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenții argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

86. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

87. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

88. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1,11p.141, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac

și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

89. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) și urmează a fi considerat inadmisibil.

90. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Consideră inadmisibil recursul declarat de Țurcan Ana, reprezentată de avocatul Serghei Șteliman.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat